

Sygn. akt III UK 435/19

POSTANOWIENIE

Dnia 24 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania A. S. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą J. w Ś.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W.

z udziałem N. S.

o ubezpieczenia społeczne,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 24 listopada 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 27 marca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Płatnik składek – A. S., prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą J. w Ś. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 5 stycznia 2018 r., którą organ rentowy stwierdził, że N. S. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 8 maja 2017 r. jako pracownik wyżej wymienionego płatnika składek. Wyrokiem z 17 września 2018 r. Sąd Okręgowy w Ś. oddalił odwołanie.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 27 marca 2019 r., oddalił apelację płatnika składek od powyższego wyroku.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku płatnik składek zarzuciła rażące naruszenie przepisów postępowania: (-) art. 278 w związku z art. 227 k.p.c. i art. 391 §1 k.p.c., przez niezastosowanie tych przepisów w kwestiach, które Sądy uznały za istotne dla wyniku sprawy, wymagających wiadomości specjalnych, dotyczących możliwości i racjonalności działania skarżącej „w warunkach racjonalnego działania takiego przedsiębiorcy”; (-) art. 231 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c. oraz w związku z art. 382 i art. 391 §1 k.p.c., przez bezpodstawne oparcie wyroku, w kwestiach istotnych dla wyniku sprawy, wyłącznie na domniemaniach, z pominięciem dowodów przedstawionych przez skarżącą, zebranych w tej sprawie; (-) art. 232 k.p.c., przez naruszenie przez Sąd zasady kontrydiktoryjności procesu cywilnego, przez bezpodstawne uznanie, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. udowodnił swoje twierdzenia, mimo że nie przedstawił żadnych przeciwdowodów przeczących dokumentom i dowodom przedstawionym przez skarżącą; (-) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 382 i art. 391 §1 k.p.c., przez „brak koniecznego krytycyzmu wobec wyroku Sądu pierwszej instancji”.

Płatnik składek powołała się również na naruszenie prawa materialnego, tj. art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1, art. 13 ust. 1 pkt 1 oraz art. 18 ust. 1 w związku z art. 20 ust. 1 i art. 4 pkt 9 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 266), przez „odmowę pracodawcy A. S. właściciela przedsiębiorstwa J. (płatnikowi składek ubezpieczeniowych zatrudnionych pracowników) oraz jej pracownikowi N. S. obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, chorobowego i wypadkowego”; (-) art. 22 § 1 i w związku z art. 300 k.p., art. 7 k.c. i art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez błędną wykładnię tego przepisu przez Sądy obu instancji „i bezpodstawne uznanie, w okolicznościach faktycznych występujących w tej sprawie (rozstrzygnięcie sporu wyłącznie na przypuszczeniach i domysłach Sądów orzekających), że umowa o pracę i zatrudnienie ubezpieczonej miało charakter pozorny”; art. 2, art. 7, art. 31, art. 32 ust. 1, art. 37 ust. 1 oraz art. 65 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przez pozbawienie strony skarżącej prawa wyboru, kogo może zatrudnić i na jakich warunkach oraz pozbawienie prawa do ubezpieczenia społecznego zatrudnionego przez nią pracownika; (-) art. 9

ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 2168 ze zm.) oraz art. 2, art. 8, art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 1292) oraz preambuły tej ustawy, przez naruszenie przez organy państwa prawa wyboru pracodawcy, „czy i kogo może zatrudnić jako pracownika, ustalenia wysokości jego wynagrodzenia oraz ubezpieczenia tego pracownika”.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jako oczywiście uzasadnionej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). W uzasadnieniu wniosku podniosła, że „Sąd II instancji, podobnie jak Sąd I instancji, uchybił rażąco obowiązкови krytycznej oceny zebranych przez Sąd I instancji dowodów w tej sprawie. Sąd Apelacyjny naruszył w stopniu wpływającym w istotny sposób na wynik tej sprawy. Naruszone zostały przepisy art. 233 § 1 oraz art. 328 § 2 k.p.c., w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., gdyż Sądy uczyniły to bez wszechstronnego rozważania zebranych w tej sprawie dowodów oraz z pominięciem w zaskarżonym wyroku faktów i dowodów przemawiających na rzecz twierdzeń Skarżącej i Ubezpieczonej. Sąd odwoławczy oparł zaskarżony wyrok na twierdzeniu, że „rzeczona umowa została zawarta dla pozoru tylko w celu uzyskania świadczenia z ubezpieczenia społecznego” (wyrok str. 13) nie znajdującym pokrycia w zebranych dowodach (zawartej umowie o pracę, zeznaniom Skarżącej i Pracownika oraz dokumenty potwierdzające wykonanie pracy). Ocena zebranego materiału przedstawiona w uzasadnieniu faktycznym zaskarżonego wyroku razi brakiem znajomości zasad i praktyki funkcjonowania przedsiębiorstw w Polsce, dotyczy to większości napisanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku „ustaleń faktycznych” (str. 3-6) oraz tego co „Sąd zważył” (str. 7-13). Ocena stanu faktycznego dokonana przez Sąd odwoławczy razi też brakiem logiki i doświadczenia życiowego, na które powołuje się Sąd odwoławczy (wyrok S.A. str. 6,12,13). Miało to istotny wpływ na wydanie przez Sąd odwoławczy w wyniku oczywiście błędnej oceny zebranych dowodów oraz błędnego niewłaściwego zastosowania. Potwierdza to uzasadnienie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego.

Przemawiają za tym, w szczególności następujące, bezpodstawne (bez dowodów), twierdzenia tego Sądu w zaskarżonym wyroku z 27 marca 2019 r., rozmiijające się z rzeczywistością:

1/ dotyczące Pracownika

a) „zatrudnienie ubezpieczonej miało charakter pozorny, a Jedynym powodem zawarcia umowy o pracę było uzyskanie przez nią świadczeń z ubezpieczenia społecznego”(wyrok str. 3) - nie udowodniono tego, w żadnej mierze, „Ubezpieczona nie miała żadnych kwalifikacji do podjęcia pracy na stanowisku wymienionym w umowie” (wyrok str. 3) - przeczy temu rzeczywistość: ukończenie przez nią studiów w Wielkiej Brytanii (z wykształcenia jest psychologiem) oraz m.in. dobra znajomość trzech języków obcych, doświadczenie życiowe zdobyte w czasie kilkuletniego zamieszkania za granicą, biegłe korzystanie z komputera, umiejętność korzystania z programów komputerowych oraz z Internetu.

b) Ubezpieczona przebywała za granicą „nie ma zatem wiedzy praktycznej, w zakresie branży hotelarskiej w Polsce” (wyrok str. 3) - nie udowodnione tego, w istocie każdy pracownik rozpoczynający pracę nie ma wiedzy praktycznej.

c) „zamiarem ubezpieczonej w rzeczywistości nie było faktyczne wykonywanie, pracy na rzecz płatnika, ale nabycie prawa do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego na czas ciąży i macierzyństwa” (wyrok str. 5) - nie jest to prawdą, ZUS nie przedstawił żadnych tego dowodów, nie było to zamiarem Skarżącej i Ubezpieczonej.

d) „ubezpieczona zawarła umowy zlecenia będąc w ciąży” (wyrok str. 8) - nie jest to prawdą, strony zawarły umowę o pracę, a nie zlecenia, dowody w aktach sprawy potwierdzają, że umowa o pracę została zawarta 8 maja 2017 r., w tym czasie Ubezpieczona na pewno nie była w ciąży.

2/ dotyczące Pracodawcy, jego firmy i podjętych decyzji.

a) Sąd „nie stwierdził faktycznego wykonywania pracy przez ubezpieczoną na rzecz płatnika” (wyrok str. 3) - nie ma na to w aktach sprawy żadnych dowodów,

b) „Firmy płatniczki nie było stać na zatrudnienie nowego pracownika...” a wynagrodzenie jego było „wielokrotnie przekraczające wynagrodzenie zatrudnionego innego pracownika” (wyrok str. 11) - nieprawda, tak nie było. Można porównywać to co może być porównywalne. Nie ustalone kwalifikacji tego „innego pracownika”.

Ilość zaprzeczeń i brak dowodów na twierdzenia Sądu odwoławczego uzasadnia twierdzenie Skarżącej, że nastąpiło rozminięcie się zebranych dowodów z twierdzeniami Sądu w zaskarżonym wyroku.

Sąd Apelacyjny zadał sobie pytanie (str. 7 wyroku): „Czy pomiędzy A. S. prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą J. a ubezpieczoną N. S. doszło 7 maja 2017 r. do skutecznego zawarcia umowy o pracę /.../?< Wydając zaskarżony wyrok Sąd ten udzielił na to pytanie błędnej odpowiedzi naruszając przy tym rażąco przepisy o postępowaniu, w stopniu, który w istotny sposób wpłynął na wynik tej sprawy>.

Celem postępowania przed Sądami pierwszej i drugiej instancji, było prawidłowe ustalenie stanu faktycznego w tej sprawie, przy zachowaniu wszystkich wymogów procedury sądowej i dokonanie subsumpcji prawa do tak ustalonego stanu faktycznego. Tak się nie stało w tej sprawie.”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy przypomnieć, że na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 k.p.c.), lecz tylko podstawy przedsądu (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Oznacza to, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie powinny nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżąca wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniła jej oczywistą zasadnością.

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem

lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20 poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczności, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Należy jednakże podkreślić, że zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., motywowany niewłaściwą oceną dowodów, nie może być skutecznie podniesiony w ramach drugiej podstawy kasacyjnej. Wyłączenie w art. 398³ § 3 k.p.c. z podstaw skargi kasacyjnej zarzutów dotyczących oceny dowodów pozbawia skarżącego możliwości powoływania się na zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 § 1 k.p.c. Przepis art. 398³ § 3 k.p.c. wprowadzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c., bowiem właśnie ten przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, LEX nr 230204; z dnia 4 stycznia 2007 r., V CSK 364/06, LEX nr 238975; z dnia 5 września 2008 r., I UK 370/07, LEX nr 785533; z dnia 23 listopada 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 76; z dnia 19 października 2010 r., II PK 96/10, LEX nr 687025; z dnia 24 listopada

2010 r., I UK 128/10, LEX nr 707405 oraz z dnia 24 listopada 2010 r., I PK 107/10, LEX nr 737366). Oznacza to, że spór o ocenę poszczególnych dowodów i ustalenie stanu faktycznego nie może być przenoszony do postępowania przed Sądem Najwyższym, który jest związany - zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. - ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 października 2008 r., IV CSK 228/08, LEX nr 475287). W związku z powyższym oczywista zasadność skargi kasacyjnej nie może być oparta na kwalifikowanym naruszeniu art. 233 § 1 k.p.c. Tymczasem argumentacja podniesiona we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadza się do kwestionowania oceny dowodów, która doprowadziła Sąd drugiej instancji do przyjęcia pozorności (art. 83 § 1 k.c.) umowy o pracę ("Naruszone zostały przepisy art. 233 § 1 oraz art. 328 § 2 k.p.c., w zw. z art. 391 § 1 k.p.c."). Tym samym nie podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej rozpoznania.

Z tych powodów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.